משניות מבוארות

מסכת פרה פרק ט

יא) באר אחאב שכרה אחאב ולא יודע לנו היכן היא והיא כשרה דמים **וזו ומערת** מערה המסמכה לעיר דן שמשם יוצא הירדן וקורין לו בניס. **כשרה,** ואף על פי שמי הירדן פסולים מוצא המעין כשר. **ששם** עדין לא נתערבו המים. **המים שנשתנו מחמת עצמן** כגון מחמת האויר, **כשרין,** אבל אם השינוי מחמת דבר אחר שנתערב, פסול, כדלקמן מ"ב. **אמת המים הבאה מרחוק** ותחלתה מן המעין **כשרה** למלאכת מחנה, **ובלבד שישמערנה שלא יסריסנה אדם,** דבי יהודה אומר הרי היא **בחזקת מתרת,** ואין צריך שישמרנה, דמוקמינן לה שחזקה דמעקרא (תפארת ישראל). **באר שנפל לתוכה חרסית או אדמה** ונעכרו המים **נתמין לה עד שתצא** הינו עד שיחזרו המים צלולים לגמרי, **דברי רבי שמעאל,** רבי עקיבא אומר אינו **צריך להמתין,** ולא דמי למי בצים דלעיל שבטבלן הן מעורבין.

פרק ט א) צלוחית של מי חטאת **שנפל לתוכה מים** כל שהן שאינן קשרין לתזאה **רבי אליעזר אומר יזה שתי הזאות** דבהזאה אחת יש לחוש שמא אין כאן מן הקשרים, וקסבר רבי אליעזר אין בילה, פרוש לא אמרינן צריכה שיעור. **וחכמים** אין צריכה שיעור. **פרש** יזה ב' הזאות שלשליך חוץ לכלי שתי הזאות קדם שמזה, ועיין רע"ב. **וחכמים פוסלים** אם המים להזאה דסברי הזאה צריכה שיעור **ואין** מצטרפין הזאות. **ואם** יד **ואין** מצטרפין הזאות. **בטל** מן המים שבכלי **ונתנה בחמה וחבל עולה** שכן דרך הטל לעלות לקראת החמה, **וכן הוא** אומר (שמות טז, יד) "ויהי בבקר ותעל שכבת הטל", **וחכמים פוסלים** דסברי אין הטל עולה אלא מן הפרות בלבד, **כל לתוכה משקין ומי פרות, יערה** שופך המים מפני שאינן ראויין להזאה, **וצריך לגבב הכלי לפני שישים** בה מי חטאת אחרים, אבל כל לתוכה דיו, **קומוס, ובקנקנתום,** מיני דיו הם **וכל** דבר שהוא **רושם,** ועוד **ואינו צריך לגבב,** דאם שאר מי חטאת שם היה רשומם נכר. **ה) נפל לתוכה שקצים ורמשים ונתבקעו,** המים הכשרים, **אם שנשתנו מראיהם** מחמת השקצים ורמשים אפילו שלא נתבקעו, **פסולין** המים. כל לתוכה **חפושית** תולעת שחורה בין כך שנתבקעה **ובין** כך לא נתבקעה **פוסלת** המים **מפני שהיא** שהיא התולעת **בשספורת** קנה חלול והמים נכנסין מצד אחד ויוצאין מצד שני ומתערבי עמהם הלחות שבקרבה. **רבי שמעון ורבי אליעזר בן יעקב** אומרים, **הדיה** תולעת שבחטין **והכמה** תולעת **שבתבואה, כשרים,** אפילו נתבקעה. **מפני שאין בהן לחה. ג) שתתה** מהן **בהמה** או **חיה פסולין** משום משקה שבפיהן שחורר ומתערב, **כל הצופות** ששתו מהמים **פוסלין** המים **חוץ מן היונה, מפני שהיא מצצת** שבפיה חוזרין ומתערבין. **כל השרצים אינם פוסלים** שהם מוצצין המים **חוץ מן החולדה, מפני שהיא מלקת,** מלקקת ומתערב המים עם הרוק שלה. **רבן גמליאל אומר אף הנחש** אוסר המים

יא) באר אחאב שכרה אחאב ולא יודע לנו היכן היא והיא כשרה דמים **וזו ומערת** מערה המסמכה לעיר דן שמשם יוצא הירדן וקורין לו בניס. **כשרה,** ואף על פי שמי הירדן פסולים מוצא המעין כשר. **ששם** עדין לא נתערבו המים. **המים שנשתנו מראיהן** אין טעמן **מחמת עצמן** כגון מחמת האויר, **כשרין,** אבל אם השינוי מחמת דבר אחר שנתערב, פסול, כדלקמן מ"ב. **אמת המים הבאה מרחוק** ותחלתה מן המעין **כשרה** למלאכת מחנה, **ובלבד שישמערנה שלא יסריסנה אדם,** דבי יהודה אומר הרי היא **בחזקת מתרת,** ואין צריך שישמרנה, דמוקמינן לה שחזקה דמעקרא (תפארת ישראל). **באר שנפל לתוכה חרסית או אדמה** ונעכרו המים **נתמין לה עד שתצא** הינו עד שיחזרו המים צלולים לגמרי, **דברי רבי שמעאל,** רבי עקיבא אומר אינו **צריך להמתין,** ולא דמי למי בצים דלעיל שבטבלן הן מעורבין.

פרק ט א) צלוחית של מי חטאת **שנפל לתוכה מים** כל שהן שאינן קשרין לתזאה **רבי אליעזר אומר יזה שתי הזאות** דבהזאה אחת יש לחוש שמא אין כאן מן הקשרים, וקסבר רבי אליעזר אין בילה, פרוש לא אמרינן צריכה שיעור. **וחכמים** אין צריכה שיעור. **ואם** יד **ואין** מצטרפין הזאות. **בטל** מן המים שבכלי **ונתנה בחמה וחבל עולה** שכן דרך הטל לעלות לקראת החמה, **וכן הוא** אומר (שמות טז, יד) "ויהי בבקר ותעל שכבת הטל", **וחכמים פוסלים** דסברי אין הטל עולה אלא מן הפרות בלבד, **כל לתוכה משקין ומי פרות, יערה** שופך המים מפני שאינן ראויין להזאה, **וצריך לגבב הכלי לפני שישים** בה מי חטאת אחרים, אבל כל לתוכה דיו, **קומוס, ובקנקנתום,** מיני דיו הם **וכל** דבר שהוא **רושם,** ועוד **ואינו צריך לגבב,** דאם שאר מי חטאת שם היה רשומם נכר. **ה) נפל לתוכה שקצים ורמשים ונתבקעו,** המים הכשרים, **אם שנשתנו מראיהם** מחמת השקצים ורמשים אפילו שלא נתבקעו, **פסולין** המים. כל לתוכה **חפושית** תולעת שחורה בין כך שנתבקעה **ובין** כך לא נתבקעה **פוסלת** המים **מפני שהיא** שהיא התולעת **בשספורת** קנה חלול והמים נכנסין מצד אחד ויוצאין מצד שני ומתערבי עמהם הלחות שבקרבה. **רבי שמעון ורבי אליעזר בן יעקב** אומרים, **הדיה** תולעת שבחטין **והכמה** תולעת **שבתבואה, כשרים,** אפילו נתבקעה. **מפני שאין בהן לחה. ג) שתתה** מהן **בהמה** או **חיה פסולין** משום משקה שבפיהן שחורר ומתערב, **כל הצופות** ששתו מהמים **פוסלין** המים **חוץ מן היונה, מפני שהיא מצצת** שבפיה חוזרין ומתערבין. **כל השרצים אינם פוסלים** שהם מוצצין המים **חוץ מן החולדה, מפני שהיא מלקת,** מלקקת ומתערב המים עם הרוק שלה. **רבן גמליאל אומר אף הנחש** אוסר המים

שיש כאן קצת מאפר חטאת כשר להזאה. **ח) מי חטאת שנפסלו,** כגון שנשתנו מראיהן שלא מחמת עצמן וכיוצא בזה מדברים הפוסלים מי חטאת, **מטמאין את** האדם **הטהור לתרומה,** בין שנגע בידיו ובגופו והוא מגזרת חכמים, דמן התורה כיון שנפסלו חו"ל אם מטמא. ולכן **חטאת שנפסלו,** מטמאין את הטהור לתרומה, בידיו ובגופו. **ואת הטהור לחטאת** לא מטמא לא בנגע בידיו ולא בנגע בגופו כדמוי חטאת כשרין, ונהי דהנושא מי חטאת טמא לכל דבר, לחטאת עדין כשר הוא. **אבל נטמאו** מי החטאת מטמאין **את הטהור לתרומה בידיו ובגופו,** כמו מי חטאת כשרים, **ואת הטהור לחטאת** הן מטמאין אם נגע בידיו דקומצא לן טהרת מי חטאת אם שנטמאו דלא ידע נטימא שאינו שנטמאו שנטמאין את הידים, **אבל לא** מטמא בנגע בגופו. **ט) אפר כשר שנתנו על גבי המים שאינן** ראויין לקדש, מטמאין את הטהור לתרומה, בידיו ובגופו. **את הטהור לחטאת,** לא בידיו ולא בגופו:

פרק י א כל הראוי לטמא מדרס, מדף לחטאת, בין טמא בין טהור. ואדם כיוצא בו. כל הראוי לטמא טמא מת, בין טמא בין טהור, רבי אליעזר אומר, אינו מדף. רבי יהושע אומר, מדף. וחכמים אומרים, מדף. וחכמים אומרים, אינו מדף: **ב** הטהור לחטאת שנגע במדף, טמא. לגין של חטאת שנגע במדף, טמא. הטהור לחטאת שנגע בכבלים המשקים, בידו, טמא. הבריגלו, טהור. המיסיון בידו, רבי יהושע מטמא, וחכמים מטהרים: **ג** קלל של חטאת שנגע בשרץ, טהור. נתנו על גביו, רבי אליעזר מטהר, וחכמים מטמאים. לחטאת שנגע בכבלים המקשר, טמא. הטהור לחטאת שנגע בכבלים המשקים, בידו, טמא. הבריגלו, טהור. המיסיון בידו, רבי יהושע מטמא, וחכמים מטהרים: **ד** הטהור לחטאת שנגע בתנור, בידו, טמא. נתנו על גביו, הרי הוא מדף. והטהור לחטאת שנגע בגב תנור ובשעת זדו אחרון והבלגין בתוכו, וכן האסל מטמא. אחד מכאן ואחד מכאן, רבי עקיבא מטהר, וחכמים מטמאים: **ה** הנה עומד חוץ לתנור ופשט ידו לאת הבלגין והעבירו על גבי התנור, רבי עקיבא מטמא, וחכמים מטהרין. אבל עומד הוא הטהור לחטאת על גבי תנור ובידו כלי ריקן הטהור לחטאת, ובמים שאין מקדשין: **ו** לגין של חטאת שנגע בשל קדש ושל תרומה, טמא. שלל קדש ושל תרומה, שניהן בשתי ידיו, שלל קדש ושל תרומה, שניהם בשני גירות, שניהם טהורים.

ח מי חטאת שנפסלו, מטמאין את הטהור לתרומה, בידיו ובגופו. ואת הטהור לחטאת, לא בידיו ולא בגופו. נטמאו, מטמאים את הטהור לתרומה בידיו ובגופו. ואת הטהור לחטאת, בידיו, אבל לא בגופו: **ט** אפר כשר שנתנו על גבי המים שאינן ראויין לקדש, מטמאין את הטהור לתרומה, בידיו ובגופו. את הטהור לחטאת, לא בידיו ולא בגופו:

פרק י א כל הראוי לטמא מדרס, מדף לחטאת, בין טמא בין טהור. ואדם כיוצא בו. כל הראוי לטמא טמא מת, בין טמא בין טהור, רבי אליעזר אומר, אינו מדף. רבי יהושע אומר, מדף. וחכמים אומרים, מדף. וחכמים אומרים, אינו מדף: **ב** הטהור לחטאת שנגע במדף, טמא. לגין של חטאת שנגע במדף, טמא. הטהור לחטאת שנגע בכבלים המשקים, בידו, טמא. הבריגלו, טהור. המיסיון בידו, רבי יהושע מטמא, וחכמים מטהרים: **ג** קלל של חטאת שנגע בשרץ, טהור. נתנו על גביו, רבי אליעזר מטהר, וחכמים מטמאים. לחטאת שנגע בכבלים המקשר, טמא. הטהור לחטאת שנגע בכבלים המשקים, בידו, טמא. הבריגלו, טהור. המיסיון בידו, רבי יהושע מטמא, וחכמים מטהרים: **ד** הטהור לחטאת בתנור, בידו, טמא. נתנו על גביו הרי הוא מדף. והטהור לחטאת שנגע בגב תנור ובשעת זדו חוץ לתנור והבלגין בתוכו, וכן האסל מטמא. אחד מכאן ואחד מכאן, רבי עקיבא מטהר, וחכמים מטמאים: **ה** הנה עומד חוץ לתנור ופשט ידו לאת הבלגין והעבירו על גבי התנור, רבי עקיבא מטמא, וחכמים מטהרין. אבל עומד הוא הטהור לחטאת על גבי תנור ובידו כלי ריקן הטהור לחטאת, ובמים שאין מקדשין: **ו** לגין של חטאת שנגע בשל קדש ושל תרומה, טמא. שלל קדש ושל תרומה, שניהן בשתי ידיו, שלל קדש ושל תרומה, שניהם בשני גירות, שניהם טהורים.

מפני שהיא מקיאה, רבי אליעזר אומר אף המיבכר אוסר המים. **ד) החושב** על מי חטאת לשתות, רבי אליעזר אומר פסול, דאפסלו ליה במחשבה, ובתוריו"ט כתב שהנראה דמירי שאמר לשתות, אבל במחשבה גרדא לא אפסלו. רבי יהושע אומר בשעשה לשתות ממנה לשתות מקוה מים לשתות, אבל במחשבה בלא מעשה אינו פוסל. אמר רבי יוסי במה דברים אמורים בזמן מחלוקת בין יהושע ורבי אליעזר במים שאינם מקדשים שמוקנים לשתים בהם אפר חטאת, אבל במים המקדשים שכבר נתן בהם אפר חטאת, רבי אליעזר אומר בשעשה ולא פוסל במחשבה כיון שנעשה קודשים מן כל זמן שלא עשה מעשה יפלך ויחזור מן המחשבתו, ובעשה מעשה פוסלן. רבי יהושע אומר אינו פוסל אלא כשעשתה מפני משקה שבפיו שחורר לכלי, ואם גרגר אפילו בשמנכים לפיו אם לא שתה קדרך השותין אלא שפך המשקה לתוך גרונו, כשר, כיון שלא נכנס מים שבפיו לכלי. **ה) מי חטאת שנפסלו לא יגבלם בטיט כדי שלא יעשם תפלה לאחרים** שיגעו בטיט ויטמאו, מפני שהמים מטמאים את הנוגע בהן וחייישינן שלא יגעו בהן הטהורים לתרומה ויטמאו את הטהורים המים. **רבי יהודה אומר בטלו** בטיט כיון שנגבלו הני כעפר ושוב אינן מטמאים בנגע בהן, ובנא קמא סבירא ליה שמי חטאת אינן בטלים, דכתיב (במדבר יט, ט) "חטאת היא". **פרה ששתת מי חטאת בשרה טמא מעת לעת,** היינו אם שתתה תוך מעת לעת שתיה שתיה, אבל אם שתתה אחר מעת לעת נתעכלו המים במעיה. **רבי יהודה אומר בטלו במעיה:** ד **מי חטאת אפר חטאת,** לא שברים בנבר ובסמיה, ולא ישיטם בו מים, ולא יעמוד בצד זה ויזרקם לצד זה. אבל עובר הוא במים עד צוארו. עובר הוא הטהור לחטאת ובידיו כלי ריקם הטהור לחטאת, ובמים שאינם מקדשין: **ז** אפר כשר שנתערב באפר מקלה, הולכין אחר הרב לטמא, ואין מקדשין בו. רבי אליעזר אומר, מקדשין בכלן:

באדם שהעבירו מי חטאת בפסיקה בידיו ובמצא כזית מן טמון בקרקעית הסיסיה, ולא ישיטם על פני המים בכלי שהיה שטה על פני המים, משום דדמי לסיסיה, ולא יעמוד בצד זה ויזרקם לצד זה דגם בן דמי לסיסיה, אבל עובר הוא הטהור לחטאת בסיסיה ובידיו כלי ריקם הטהור לחטאת, או ובמים שאינם מקדשים שאשאבן לצרך מי חטאת, ואינו חושש, כיון שעדיין לא נתקדשו לפרה לא גזרו בהם חכמים אלא על האפר לבד או על מי חטאת המקדשים אמרה. **ז) אפר** חטאת שהוא **כשר לזהאה נשתערב באפר מקלה** היינו באפר כירה **הולכין אחר הרב לטמא,** אם רב אפר פרה מטמא את הנוגע בהן, ואם רב אפר מקלה אינו מטמא, **ואין מקדשין בו** מי חטאת, ואפילו הכי אפר פרה אין מקדשין בו, הואיל ונתערב בו אפר כירה לא שהוא. **רבי אליעזר אומר מקדשין בכלן,** דסבר רבי אליעזר כמשנה א', לא בעינן שעור בהזאה, וכיון

מפני שהיא מקיאה, רבי אליעזר אומר אף המיבכר אוסר המים. **ד) החושב** על מי חטאת לשתות, רבי אליעזר אומר פסול, דאפסלו ליה במחשבה, ובתוריו"ט כתב שהנראה דמירי שאמר לשתות, אבל במחשבה גרדא לא אפסלו. רבי יהושע אומר בשעשה לשתות ממנה לשתות מקוה מים לשתות, אבל במחשבה בלא מעשה אינו פוסל. אמר רבי יוסי במה דברים אמורים בזמן מחלוקת בין יהושע ורבי אליעזר במים שאינם מקדשים שמוקנים לשתים בהם אפר חטאת, אבל במים המקדשים שכבר נתן בהם אפר חטאת, רבי אליעזר אומר בשעשה קודשים מן כל זמן שלא עשה מעשה יפלך וחזר מן המחשבתו, ובעשה מעשה פוסלן. רבי יהושע אומר אינו פוסל אלא כשעשתה מפני משקה שבפיו שחורר לכלי, ואם גרגר אפילו בשמנכים לפיו אם לא שתה קדרך השותין אלא שפך המשקה לתוך גרונו, כשר, כיון שלא נכנס מים שבפיו לכלי. **ה) מי חטאת שנפסלו לא יגבלם בטיט כדי שלא יעשם תפלה לאחרים** שיגעו בטיט ויטמאו, מפני שהמים מטמאים את הנוגע בהן וחייישינן שלא יגעו בהן הטהורים לתרומה ויטמאו את הטהורים המים. **רבי יהודה אומר בטלו** בטיט כיון שנגבלו הני כעפר ושוב אינן מטמאים בנגע בהן, ובנא קמא סבירא ליה שמי חטאת אינן בטלים, דכתיב (במדבר יט, ט) "חטאת היא". **פרה ששתת מי חטאת בשרה טמא מעת לעת,** היינו אם שתתה תוך מעת לעת שתיה שתיה, אבל אם שתתה אחר מעת לעת נתעכלו המים במעיה. **רבי יהודה אומר בטלו במעיה:** ד **מי חטאת אפר חטאת,** לא שברים בנבר ובסמיה, ולא ישיטם בו מים, ולא יעמוד בצד זה ויזרקם לצד זה. אבל עובר הוא במים עד צוארו. עובר הוא הטהור לחטאת ובידיו כלי ריקם הטהור לחטאת, ובמים שאינם מקדשין: **ז** אפר כשר שנתערב באפר מקלה, הולכין אחר הרב לטמא, ואין מקדשין בו. רבי אליעזר אומר, מקדשין בכלן.

אם נגע בהן בהגלו, **טהור,** דרק כשנגע בידו בעבד מעלה זו. **ואם המיסיון בידו** שהזיזן ולא נגע בהן, **רבי יהושע מטמא** דגזר הסיט אטו נגיעה, **וחכמים מטהרים. ג) קלל של חטאת** כלי חרס של אבן, **שיש בו אפר חטאת שנגע בשרץ** מת **טהור,** שאין כלי חרס מטמא מגבו. **נתנו על גביו,** שנתן הכלי חרס על גבי השרץ, **רבי אליעזר מטהר, וחכמים מטמאים,** משום שמגיע במקום טמא והוא מגיע לטהור (במדבר יט, ט) "והניח מחוץ למחנה במקום טהור", **ורבי אליעזר** סבר הואיל והכלי שאפר בתוכו שבא שפיר קרינן ביה במקום טהור. **נגע** הקלל **באוכלין ומשקין** שבתוכו, **ובכתבי הקדש** שגזרו בהן חכמים שיהיו מטמאים את הידים, **טהור,** שאין כלי חרס מטמא מגבו. **נתנו** לכלי חרס **על גביהן,** על גבי האוכלין או על כתבי הקדש, **רבי יוסי מטהר** כיון שמקומו טהור מאב הטמאה, **וחכמים מטמאים,** דקלעלי דסבירא להו דמקומו טהור לגמרי בעינן (תפארת ישראל). **ד)** אדם **הטהור לחטאת שנגע בתנור,** אפילו התנור טהור לקדש, אם נגע (הטהור לחטאת) **בידו, טמא,** דקיי"ל טבילה לחטאת, **והבריגלו** אם נגע ברגלו **טהור,** דהמעלה שעשו חכמים לחטאת רק בנגע בידו דומיא דאוכלין ומשקין דלעיל (משנה ב). **היה** אדם **הטהור** לחטאת **עומד על גבי תנור** הטהור לקדש, **ופשט ידו חוץ לתנור והבלגין בתוכו,** וכן **האסל** שהכניס בו מי חטאת בידו, **וכן האסל** מוט שמונחין שני כדין בשני ראשין **שהוא נתון על גבי תנור** ראשון **ובו שני קללות** שני כלים שאפר חטאת נתון בהן, והן תלוין בשני ראשין **אחד מכאן ואחד מכאן,** ונמצא שהאדם והאסל על גבי תנור, והבלגין והקלל שבהן המים והאפר חוץ לתנור, **רבי עקיבא מטהר** כיון שהכלי שעומד בתנור, **וחכמים מטמאים** כיון שאדם המשאשן עומד במקום טמא כאלו הכלי עומד במקום טמא, וכן במוט המושא שני הכלים. **ה) היה** אדם הטהור לחטאת **עומד חוץ לתנור,** שהתנור מפסיק בין האדם לחלון **ופשט** האדם ידיו למעלה מן התנור **לחלון ונטל את הבלגין** של מי החטאת **והעבירו** על **גבי התנור, רבי עקיבא מטמא** אם מי החטאת, דסבר קלוטה באויר כמי שהנחתה דמי, כמו שמצינו בשבת פרק יא משנה ב. ובעקיבא שהעבירה על גבי התנור הרי היא כאלו הנחתה בתוכה, שהוא טמא. **וחכמים מטהרין,** סברי לא אמרינן קלוטה כמי שהנחתה דמיא, **אבל עומד הוא** האדם **הטהור לחטאת,** על **גבי תנור ובידו כלי ריקן הטהור לחטאת ובמים שאינם מקדשים** שאשאבן לצרך מי חטאת, דלא בעינן במקום טהור אלא באפר הפרה ובמים המקדשים שהאפר בתוכם. **ז) בגין של חטאת שנגע בשל קדש ושל תרומה הבלגין** של **חטאת שנגע בשל קדש ושל תרומה** ואף על פי שנגע עתה בשל חטאת שנטמא, אבל אם **שניהן בשתי ידיו** שנושא בידו אחת בגין של חטאת ובידו השניה נושא תרומה או קדש, **שניהן טמאין,** של חטאת משום שנגע בשל תרומה בידו ונטמא ידו נטמא גופו, ושל תרומה טמא משום בהרי הא נושא מן חטאת, אבל אם היו **שניהם בשני גיירות, שניהן טהורין,** אף על פי שאדם המנושאן טמא משום